

Erdélyben (1920-1940), Nagy József (történész, ELTE doktorandusz): *Székely határőr kiképző tábor Maroshévízen, 1943/1944, dr. Joó András* (tudományos főmunkatárs, Veritas Történetkutató Intézet): *A magyar kiugrási törekvések és Erdély sorsának várható alakulása, 1942-1944., Puskás Attila* (történész): *Örmények a 17. és 19. századokban.*

A konferenciát követően hozzászólások következtek, többen érdekes kérdéseket

tettek fel az előadóknak. A konferencia befejezése után az előadók és vendégek meglátogatták az Urmánczy kastélyt, a megemlékezés koszorúját elhelyezték az Urmánczy Nándor szobornál és a családi sírboltnál. Ezt követően a Zsákhegyi Katonai Temetőben gyertyagyújtásra került sor, végezetül a helyi Urmánczy termálfürdőt látogatták meg.

Dr. Urmánczy Nándor Egyesület

Czirják Károly (helytörténész, dr. Urmánczy Nándor Egyesület elnöke)

Az Urmánczy család helytörténeti jelentősége Maroshévízen

Az Urmánczy család 1836-ban telepedett le Maroshévízre. Ők vegyeskereskedéssel foglalkoztak és Gyergyószentmiklósról érkeztek az akkori Gyergyó-Topliczára, mivel anno kevés kereskedő volt az akkor 2342 lakosú településen (ebből 181 volt a magyar). Kereskedői foglalkozásuk nagy keresletnek örvendett.

A család a településen erdőket vásároltak és nekiláttak a fakitermelésnek is. 1890-re már Maroshévíz a Felső Maros völgyének a legfontosabb tutajkikötője lett. A négy kikötő közül kettő az Urmánczyaké volt.

A család az évek során számos épületet épített vagy vásárolt meg. Ezek közül a legfontosabb a település szívében

1872-ben felépített családi palota volt. A palotát többször bővítették, így 1928-ra 100 szobája volt. Más palotákhoz képest itt az alagsorban üzletek kaptak helyet, de itt volt a település egyetlen színházterme is, a szép boltíves nagyteremben 300 személy fér el. A palotában volt a település első könyvtára, melyet Urmánczy János alapított 1875-ben 1770 könyvvel. E palotát 1982-ben megsemmisítették. 1903-1906 között Urmánczy Jeromos a palota park szélén egy kastélyt épített, mely ma is megtekinthető. A család sokat segítette az egyházat is.

A településen 1780-ban épült egy római katolikus fa templomocská, mely a XIX. század közepére kicsinek bizonyult a hívők számára, ezért 1865-ben *id. Urmánczy János* kezdeményezésére, egy új kő templomot építenek. E templom anyagi költségeinek nagyrészt a család állta, ezért is olvashatjuk az egyház irattárában, hogy a templom alapítói. A templom 1873-ba lett felszentelve. A család mindvégig a templom anyagi támogatója maradt. Az 1800-as évek derekától Maroshévízre egyre több református vallású lakos is beköltözött, ezért Urmánczy Janka és férje, a szászrégeni *Éltető Albert* 1895-re egy templomot építtetett a település főterére, miután a református felekezetűeknek csupán egy imaházuk volt.

A család a sportról sem feledkezett meg, hisz ők készítették az első tenispályát, és 1910-ben ők létesítették az első labdarúgó pályát is.

A kultúrában is kivették részüket, 1895-ben Urmánczy Nándor megalapítja az első alkalmi helyi újságot *Topliczai Híradó* néven, majd az újság 1911-től *Maroshévízi Hírlap* néven jelenik meg.

1901-ben Urmánczy János megalapítja a *Székely Társaságot*, mely társaság irányítja a településen az összes kulturális tevékenységet és szintén e néven Urmánczy Ilona újból megalakítja a helyi színtársulatot.

1896-ban Urmánczy Nándor saját telkén, saját költségén egy iskolát létesít, sajnos ez az iskola ma nem az ő nevét viseli.

A család 1862-ben egy 16 szobás házat vásárolt a település központjában a százhégyi Lázár családtól, melyet 1914-től kórházzá alakították át. Az itt dolgozók bérének egy részét is a család biztosította. E kórház 1944-ben szűnt meg, de az épület még ma is megtalálható.

Az alábbi beszámolóból láthatjuk, hogy az Urmánczy család milyen nagy mértékben járult hozzá a település fejlesztéséhez és milyen sok területen segítette a település fejlődését.

Olvasói levél

Kedves Sarolta Néni!
1984-ben születtem a Szilágyságban, a hetedik esztendeje, hogy Szamosújváron élek, és szolgállok, mint az itteni magyar baptista gyülekezet lelkipásztora. Az örmények kultúrája, sorsa lebilincselő

módon hat rám - mióta Szamosújváron élek, behatóan foglalkozom a témával, és nagyon jól esik a lelkenek.

Többek között gyermekirodalommal foglalkozom, a tavaly jelent meg Babiloni történet címmel a bibliai történet alapján